

**ESPURNES
BARROQUES**

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

Bach a la Cova

ENSEMBLE TRAMUNTANA

Diumenge 22 de maig del 2022, 17.30h.

Santuari de La Cova de Sant Ignasi
MANRESA

PROGRAMA

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685 - 1750)

COVA

El quarto: mirar como todos los bienes...

«Chaconne» de la *Partita n. 2 per a violí sol en re menor*, BWV 1004

Còctel-infusió d'herbes aromàtiques

CLAUSTRE

5ª regla: La quinta: mientras la persona come...

«Preludi», «Sarabande» i «Gigue», de la *Suite n. 5 per a violoncel sol en do menor*, BWV 1011

Xarrup de vi piment

COR

7ª regla. La séptima: en los que proceden de bien en mayor...

«Allemande», «Courante», «Sarabande» i «Gigue», de la *Suite francesa n. 5 per a clavecí en Sol Major*, BWV 816

Borratxo de ratafia

SANTUARI

5º. Una vez iba por su devoción a una Iglesia...

Sonata per a violí i baix continu en mi menor, BWV 1023
Adagio ma non tanto – Allemande – Gigue

Sonata per a violí i baix continu en sol major, BWV 1021
Adagio – Vivace – Largo – Presto

Pa de pessic de castanya i cervesa La Pirata

Durada total: 110'

NOTES AL PROGRAMA

«*Nicht Bach, sondern Meer sollte er heißen*»: «S'hauria de dir Mar i no pas Rierol». Aquesta és la frase que va escriure Ludwig van Beethoven referint-se Johann Sebastian Bach, apel·lant a la «inacabable i inesgotable riquesa de les seves harmonies i combinacions sonores». Apropiant-nos de l'enginyós joc de paraules de Beethoven, en el concert d'avui pretenem portar simbòlicament el riu (Bach) a la Cova, atès que fou al Cardener (que és poc més que un rierol) on Ignasi va tenir una experiència d'il·luminació que acabaria conduint a la redacció dels *Exercicis espirituals* i a la fundació de la Companyia de Jesús. Si bé la «nova vida» d'Ignasi va començar pròpiament amb la ferida rebuda a la batalla de Pamplona, fou a Manresa on les aigües del Cardener no sols banyarien aquesta nafra, sinó que inundarien i transformarien per sempre la seva comprensió del món. Una comprensió que —de manera «inacabable i inesgotable», per citar Beethoven parlant de Bach— desembocaria en la creació d'una mistagogia i d'una Companyia que s'escamparien arreu del globus, travessant els mars. De Manresa al món, i del Cardener al Japó (o a l'Antàrtida, per dir-ho amb Fernando Prats), en un pelegrinatge constant.

De fet, «pelegrí» és el terme que més utilitza Ignasi en la seva *Autobiografia* per referir-se a si mateix. L'empra fins a 77 vegades en un text de tantsols 101 paràgrafs. La paraula no és pas casual, doncs. I és per això que, en el concert d'avui, volem convocar —ni que sigui simbòlicament— aquesta experiència de pelegrinatge del petit dels Loiola. I ho fem avui, el dia 22 del mes 5 de l'any 22, en una data no triada pas intencionalment, però que tampoc no deu ser casual del tot. De fet, la música que escoltarem avui ve marcada en gran mesura pel número 5 (la qual cosa no ha estat pas intencional ni casual, tampoc). La «Xacona» és el cinquè moviment de la *Segona partita per a violí en re menor*, i les peces escollides pels intèrprets en rebre la proposta de concert (i sense haver concretat encara cap data) foren la *Cinquena suite per a violoncel* i la *Cinquena suite francesa per a clavecí*.

Però parlàvem de pelegrinatges, en un concert que pretén portar la «inacabable i inesgotable» (in)fluència del Riu a la Cova. I és que el concert d'avui no és un concert estàtic, sinó que ens posa en moviment. Si els exercicis espirituals (el «contingut» dels quals es gestà a Manresa, com molt bé apunta Josep Maria Rambla) es divideixen en 4 etapes, és també en 4 etapes que hem volgut dividir el nostre pelegrinar pel Santuari de la Cova. El concert no serà un concert en què puguem seure tranquil·lament, doncs, sinó que ens obligarà a experimentar la incomoditat de moure'ns d'un lloc a l'altre, tal com experimentarà també Ignasi la incomoditat d'haver-se de moure constantment en el seu pelegrinatge. Una incomoditat que

porta, tanmateix, al descobriment i —per tant— a engrandir la ment i l'esperit.

Així, dividint-nos en tres grups, recorrerem circularment tres espais del santuari (la cova, el claustre i el cor), on ens aturarem per escoltar diverses pàgines bachianes interpretades amb violí, violoncel i clavecí. Serà una escolta simultània i dividida, doncs, perquè mentre un grup estigui en un espai, el segon estarà en un altre, i el tercer, encara en un altre. Els tres grups es reuniran de nou en completar el recorregut, per escoltar de manera simultània els tres intèrprets que abans havien escoltat separatament, interpretant ara dues sonates a trio. Aquesta última escolta, doncs, la podríem qualificar d'experiència «unitiva», ja que no sols es podran escoltar els tres intèrprets alhora, sinó que —per primera vegada— els tres grups de públic escoltaran al mateix moment la mateixa interpretació. D'aquesta manera (imperfecta i lligada a l'espai - temps que ens determina), pretenem convocar simbòlicament l'experiència «unitiva» de comprensió del tot que va tenir Ignasi a la riba del Cardener.

Però, ¿com haurem arribat fins a aquesta «unió», que ens retornarà al nostre punt de partida, ara des d'una perspectiva i possibilitat d'escolta diferents? Hi haurem arribat a través d'un pelegrinatge en el qual viurem experiències auditives ben diferents. Un pelegrinatge que, a més, estarà precedit per tres meditacions sobre textos dels *Exercicis* guiades per tres membres insignes de la Companyia de Jesús: el delegat dels jesuïtes a Catalunya, el pare Enric Puiggròs; el rector del Santuari de la Cova, el pare David Guindulain; i un dels màxims estudiosos dels *Exercicis espirituals*, el pare Josep Maria Rambla. El seu saber —després de passar per l'oïda amb Bach— el traslladarem al paladar amb el sabor tres creacions de l'Escola d'Hoteleria Joviat articulades al voltant dels textos i les músiques.

A la Cova —l'espai més humil però també més semantitzat de tot el recorregut— Barry Sargent hi interpretarà la monumental «Xacona», l'últim dels cinc moviments de la *Segona partita per a violí sol en re menor*. La xacona de Bach no és sols un dels grans reptes tècnics i musicals de qualsevol violinista, sinó que és una veritable catedral sonora en la què Bach és capaç des desplegar 64 variacions a partir d'un simple motiu de 4 compassos. Igualment, d'un lloc tan petit com la Cova (no de 4 compassos, però sí de 4 metres), en va sortir una estructura catedralícia com la de la Companyia de Jesús. Els prop de 15 minuts de música d'aquesta obra magna, descendeixen tots dels quatre primers compassos, de manera anàloga a com Ignasi explica al paràgraf escollit dels *Exercicis* que «tots els béns i dons descendeixen de dalt». Ignasi continua dient que «del sol en descendeixen els rajos» i que «de la font, les aigües»: és per això que podrem degustar un xarrup aquàtic de color groc com

el sol, fet a base d'algunes de les herbes que creixien a prop de la cova i que Ignasi molt probablement es devia posar —com ara farem nosaltres, però de manera destil·lada— a la boca.

Al claustre, hi trobarem el violoncel·lista Marc Alomar, interpretant tres moviments de la *Cinquena suite per a violoncel*. El preludi fugat amb què comença aquesta suite, bastit a partir del procediment de la imitació, ens permetrà aprofundir en la *imitatio Christi* que proposa Ignasi en el fragment escollit. El vi piment que tindrem a la sortida de l'experiència musical, ens acosta també al vi i el pa compartit per Jesús amb els apòstols a què el text d'Ignasi fa referència.

Al cor, hi podrem escoltar quatre moviments profundament contrastants de la *Cinquena suite francesa per a clavecí*, precedits d'un text en el qual Ignasi ens parla també de l'efecte totalment divers que fa una gota d'aigua en caure sobre una esponja o sobre una pedra. La versatilitat sonora del clavecí, amb els seus registres diferents, ens convocarà «agudament, amb so i inquietud» l'univers bachian, mentre que la textura esponjosa del borratxo de ratafia que ens posarem a la boca en acabar completarà la referència del text.

Acabat el pelegrinatge, i novament a la nau del Santuari, escoltarem plegats dues sonates a trio, escrites per Bach entre 1715 i 1720, a cavall de la seva etapa de Weimar i la nova vida que —com Ignasi a Manresa— començaria a la cort de Cöthen. Són dues peces escrites a model de les «sonates da chiesa» popularitzades per Corelli des de la mateixa Itàlia on la Companyia de Jesús bastiria la seva primera església. A la sortida, juntament amb una cervesa torrada feta amb aigua del Cardener, podrem degustar un pastisset de castanya. I és que el gust de les castanyes torrades va acompanyar Ignasi tota la vida, fent que —allà on fos, pelegrí incansable— servés sempre al cor i a la boca el gust de la seva Azpeitia natal.

Josep Barcons

Músic i doctor en Humanitats

Dels *Ejercicios espirituales* d'Ignasi de Loiola

[237] El quarto: mirar cómo todos los bienes y dones descienden de arriba, así como la mi medida potencia de la summa y infinita de arriba, y así justicia, bondad, piedad, misericordia, etc., así como del sol descienden los rayos, de la fuente las aguas, etc. Después acabar reflectiendo en mí mismo según está dicho. Acabar con un coloquio y un Pater noster.

[214] 5ª regla: La quinta: mientras la persona come, considere como que vee a Christo nuestro Señor comer con sus apóstoles, y cómo bebe, y cómo mira, y cómo habla; y procure de imitarle. De manera que la principal parte del entendimiento se ocupe en la consideración de nuestro Señor, y la menor en la sustentación corporal, porque assí tome mayor concierto y orden de cómo se debe haber y gobernar.

[335] 7ª regla. La séptima: en los que proceden de bien en mejor, el buen ángel toca a la tal ánima dulce, leve y suavemente, como gota de agua que entra en una esponja; y el malo toca agudamente y con sonido y inquietud, como quando la gota de agua cae sobre la piedra; y a los que proceden de mal en peor, tocan los sobredichos spíritus contrario modo; cuya causa es la disposición del ánima ser a los dichos ángeles contraria o símile; porque quando es contraria, entran con estrépito y con sentidos, perceptiblemente; y quando es símile, entra con silencio como en propia casa a puerta abierta.

De l'Autobiografía d'Ignasi de Loiola

30. 5º. Una vez iba por su devoción a una iglesia, que estaba poco más de una milla de Manresa, que creo yo que se llama sant Pablo, y el camino va junto al río; y yendo así en sus devociones, se sentó un poco con la cara hacia el río, el cual iba hondo. Y estando allí sentado se le empezaron abrir los ojos del entendimiento; y no que viese alguna visión, sino entendiendo y conociendo muchas cosas, tanto de cosas espirituales, como de cosas de la fe y de letras; y esto con una ilustración tan grande, que le parecían todas las cosas nuevas. Y no se puede declarar los particulares que entendió entonces, aunque fueron muchos, sino que recibió una grande claridad en el entendimiento; de manera que en todo el discurso de su vida, hasta pasados sesenta y dos años, coligiendo todas cuantas ayudas haya tenido de Dios, y todas cuantas cosas ha sabido, aunque las ayunte todas en uno, no le parece haber alcanzado tanto, como de aquella vez sola. *(Y esto fue en tanta manera de quedar con el entendimiento ilustrado, que le parecía como si fuese otro hombre y tuviese otro intelecto, que tenía antes.)*

Amb la lectura i el guiatge de:

David Guindulain, SJ

Enric Puiggròs, SJ

Josep M. Rambla, SJ

ENSEMBLE TRAMUNTANA

Barry Sargent, violí

Marc Alomar, violoncel

Pedro Aguiló, orgue i clavecí

L'Ensemble Tramuntana, dirigit per Barry Sargent, neix l'estiu de l'any 2014 amb la voluntat de reunir el talent dels músics de les Illes Balears. El seu repertori abasta des de la música barroca, amb instruments d'època, fins al segle XX. Des de fa 8 anys organitza el festival "Nits Clàssiques de la Tramuntana", en el que han actuat amb Sheva Tehoval, Charles Zebley, i Emmanuel Bleuse, entre d'altres.

Barry Sargent ha estat concertino dels conjunts historicistes més reconeguts, com Les Arts Florissants, Les Talens Lyriques, Concerto Köln, i la Netherlands Bach Society. A Espanya va ser cofundador de l'Orquestra Barroca de Sevilla i primer violí d'Al Ayre Español. Actualment resideix a Mallorca.

Marc Alomar és titulat en violoncel barroc per l'Haute École de Musique de Ginebra, on va obtenir el títol de màster a la classe de Bruno Cocset. Ha enregirat la integral de les simfonies de Beethoven amb Le Concert des Nations (Jordi Savall), així com els motets de Lully a Versailles amb Les Épopées (Stéphane Fuget).

Pedro Aguiló va estudiar el clavicèmbal amb Luca Guglielmi a l'ESMUC, i l'orgue amb Óscar Candendo i Juan de la Rubia. Guardonat al Concurs Permanent de Joventuts Musicals, actua a nombrosos festivals com el Festival Internacional d'Orgue de Lleó i el Festival de la Catedral de Tarragona. Actualment és professor titular al Conservatori Professional de les Illes Balears.

TAST

Joviat Hoteleria

<http://joviathoteleria.com>

La Pirata Brewing

<https://cervesalapirata.com>

Els tastos d'aquest concert han estat una creació sobre els textos i les músiques del programa, concebuts i realitzats per

Joviat H
#WeAreHoteleria

Valora'ns!

LA TEVA OPINIÓ ENS AJUDA A MILLORAR

Escaneja aquest codi QR
i valora els concerts
d'Espurnes Barroques!

Consulta la resta de programació
d'Espurnes Barroques a:

ESPURNESBARROQUES.CAT

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Manresa

Ajuntament de Solsona

Ajuntament de La Coma i La Pedra

Ajuntament de Pinell del Solsonès

Ajuntament de Sant Mateu de Bages

Ajuntament de Sant Martí Segúies

Ajuntament de Fonollosa

Ajuntament de Cardona

Ajuntament de Rier

Ajuntament de Sant Llorenç de Morunys

Ajuntament de Súria

Ajuntament de Guissonà

Ajuntament de Sant Guim de Freixenet

Ajuntament de Pujalt

Ajuntament d'Igualada

Ajuntament de Tora

Ajuntament d'Estarès

Ajuntament de Cervera

Ajuntament de Pinós

CONSELL COMARCAL DE LA SEGARRA

COMITAT DE VELEDADES DE LA COMARCA DE LA SEGARRA

SOLSONES

grupalba

AMPANS

AMPANS

Manresa 2022 Transforma

Fundació Turisme i Fiores de Manresa

M!

GOBIERNO DE ESPAÑA

MINISTERIO DE CULTURA Y TURISMO

inaem

BISBAT DE SOLSONA

BISBAT DE VIC

COVA SANT IGNASI MANRESA

jesuïtes Catalunya

IGUALADA CAPITAL DE LA CULTURA CATALANA 2022

FCACU

OMNIUM

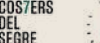
COSTERS DEL SEGRE

Pla de BAGES

OR

aie

esmuc

JM Catalunya

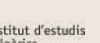
CONSELLERIA DE FONS EUROPEUS, UNIVERSITAT I CULTURA

institut d'estudis baleàrics

CALAF GRUP

PORC DE PALOU

AIRA 7030TIC

OLIVA TORRAS GRUP

URCOTEX

SERTIC SA

Vila Vila

DISTRIBUCIÓ DE GASOL

MAS

Amb l'ajut de:

Jordi Vilar Materials Bioconstructius · Farmàcia Planas · Gestoria Mas · Alapont · ACEC · Tèxtil Oliu · Òptica Jané · Remsa, SL Vidres Solsona · La Farga del Solsonès · Cardona Motors · Tallers Ballús · Koobin · Knauf · Constructora del Cardoner Excavacions Cots Codina · Constructora de Solsona · Fruits Taribó · Mengem Bages · Dasler, S. A · Farmàcia Òptica Casas Oli Migjorn · Espar Sala · perecuadrench / arquitectura · Picó Gràfics · Tegecom · Ganivets Pallarès · La Mare Cultural El Monegal · Hotel Sant Roc · Allotjaments rurals l'Era d'en Bella · Hotel Bremon · UrbiApartments · El Miracle Apartaments La Garriga de Castelladral · Ca la Rosita · Hotel Solsona Centre · Electrodomèstics Vilaseca · Conservatori Música Manresa ACEM · Antiga Casa Magí · Associació Joan Carles i Amat · Associació d'Amics de Vergós Guerrejat Associació Riubrogent · Associació Amics de Coaner · Amics de l'Orgue de St. Llorenç de Morunys

Productors:

Forn de Cabrianes · Cerveses La Pirata · Forn de pa Camps · Ca la Roseta · Forn Jorba · Celler Roc Falcon · Masia Tonicoll Casa Cavallera, Agroturisme i Agricultura ecològica · Restaurant El Cigronet · Xocolates Oro Vivo · Fleca de la Font · Pastoret Casa Dalmases · Xocolates Aynousé · Celler Collbaix · El Molí · Porc de Palou · Joviat · Oller del Mas · Aviram Maria · Cal Rosal Restaurant Molí de Boixeda · Parc de les Olors de Claret · Restaurant Casal de Castelltallat · Cafès Gener · Biolord Formatgeria Valette · Pastisseria Fidel · Oli Migjorn · Un pam de terra · Mel de Sant Guim · Comunitat boliviana d'Igualada Gebrat – Gelats i sorbets ecològics · Celler Grau i Grau · Restaurant Can Patoí · Selecte Wine Store · Celler El Miracle Formatgeria El Miracle · Restaurant El Miracle · Mel de Su · Comalats · Formatges Veciana · L'Antic Forn

Mitjans col·laboradors:

